

الگوی مقاومت در گفتمان انقلاب اسلامی مبتنی بر اندیشه های مقام معظم رهبری بر اساس کاربست تحلیل مضمونی

سید علی ساداتی نژاد^۱ | اکبر خزلی^۲

چکیده

گفتمان انقلاب اسلامی که دال مرکزی آن مبتنی بر نه شرقی و نه غربی است رویکرد مقاومت را سرلوحه کار خود می داند. همچنین رهبری انقلاب اسلامی در بیانات و کلام خود در مناسبت‌های مختلف ابعاد و زوایای مقاومت را طرح و تبیین کرده‌اند؛ اما با بررسی به عمل آمده تحقیقی که در این زمینه الگوی مقاومت را در گفتمان انقلاب اسلامی از منظر مقام معظم رهبری بررسی نموده باشد؛ بدست نیامده است (پیشینه) بر همین اساس شناخت الگوی مقاومت در گفتمان انقلاب اسلامی از منظر مقام معظم رهبری مسئله اصلی این تحقیق است. (مسئله) بنابراین الگوی مقاومت اسلامی در اندیشه مقام معظم رهبری چیست؟ به عنوان سوال اصلی این تحقیق می‌باشد. (سوال اصلی) این مقاله با استفاده از روش تحلیل مضمون (روش) در صدد کشف الگوی کلی مقاومت اسلامی در جهان اسلام از دیدگاه مقام معظم رهبری می‌باشد. (هدف) یافته‌ها حاکی از آن است که الگوی مقاومت مستخرج از شبکه مضامین شامل چهار بعد و ۲۲ مولفه است. که مبتنی بر مضامین فراگیر معنویت‌گرایی، تکلیف‌محوری و ... می‌باشد. (یافته‌ها)

کلیدواژه‌ها: الگو، گفتمان، مقاومت اسلامی، مقام معظم رهبری، تحلیل مضمون

DOR: 20.1001.1.20086121.1402.22.99.2.2

۱. نویسنده مسئول: عضو هیئت علمی دانشگاه علوم انتظامی امین، تهران، ایران
a.khezli98@sndu.ac.ir

۲. دانشجوی دکتری امنیت ملی دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی و پژوهشگر دانشگاه جامع امام حسین(ع)، تهران، ایران

مقدمه

مقاومت و ظلم ستیزی و حمایت از مظلوم ریشه فطری در تاریخ بشر دارد. مقاومت و استواری بر حق از رسالت انبیاء بوده و در رسالت آخرین نبی خدا استقامت مورد توجه و تاکید بوده است. در دوره معاصر نیز با پیروزی انقلاب اسلامی ایران این تفکر باز تولید شده و انقلاب اسلامی ایران بنا به ماهیت دینی و فرهنگی که دارد این رسالت را در جهان اسلام و محور مقاومت بر دوش کشیده است. با عنایت به ماهیت نهضت و مبانی گفتمانی انقلاب تغییرات شگرفی در نظام سیاسی و ارزشی رژیم مسلط و حاکم پدید آورده و تاثیراتی بر کشورهای پیرامونی خود گذاشت. از جمله اهم تغییرات در چارچوب فکری و فرهنگی - ارزشی بود. اندیشه مقاومت از مهمترین موضوعات در خور پژوهش در این زمینه است. دغدغه مسئله مقاومت اسلامی در سایه پژوهش‌های کیفی قابلیت ارایه و چارچوب مناسبی هستند. روش تحلیل مضمون یکی از روش‌های کیفی مناسب در این زمینه است که در علوم سیاسی به خصوص در تحلیل اندیشه رهبران انقلاب اسلامی در تاریخ انقلاب اسلامی ایران و تحولات جهان اسلام می‌تواند کاربرد زیادی داشته باشد. روش تحلیل مضمونی روشی است که می‌تواند از دل متن، مضامین مهمی که در آن نهفته است را آشکار نماید. این روش که یکی از پایه‌ای‌ترین روش‌های کیفی است می‌تواند در تحقیقات مختلف علوم سیاسی به کار گرفته شده و زوایای غیر آشکار یک موضوع را هویدا کرده و شاخص‌ها و ابعاد جدیدی را کشف و ارایه کند. (آجرلو، ۱۳۹۴: ۱۰۹)

اهمیت و ضرورت تحقیق: تشخیص نیاز کنونی جهان اسلام و ارایه الگوی مناسب در این زمینه، همچنین تاکید رهبری انقلاب به موضوع مقاومت اسلامی و حمایت انقلاب اسلامی از محور مقاومت نشان از درجه اهمیت آن است. همانطور که ذکر شد مقاومت اسلامی و توجه به آن مبتنی بر قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران همواره در طول تاریخ انقلاب اسلامی مورد تاکید بوده، بنابراین مطالعه و پژوهش در این زمینه ضروری و عدم توجه به آن غفلت پژوهشی به شمار می‌آید.

هدف: این نوشتار در پی استخراج چارچوبی بر اساس تحلیل مضمون مقاومت در اندیشه مقام معظم رهبری است.

سوال تحقیق: مقاومت در اندیشه و بیانات رهبری چه مفهوم و جایگاهی دارد و مضامین فراگیر آن برای ارائه الگوی مقاومت اسلامی کدامند؟

فرضیه: موضوعات اکتشافی فرضیه آزما نیستند. سوال مقاله در صدد کشف و توصیف مضامین جدید بوده و از چارچوب نظری کلان پیروی می‌کند.

جنبه نوآوری پژوهش: ویژگی منحصر به فرد این پژوهش، بررسی و مطالعه اندیشه رهبری انقلاب و دسته‌بندی تعداد زیادی از بیانات است و تحلیل مضمون و استخراج مضامین پایه که پس از کد گذاری توسط محقق موضوع را به شبکه مضامین هدایت کرده و الگوی مقاومت شناسایی شد. بنابراین استخراج یک چارچوب بر اساس تحلیل مضامین جنبه نوآوری آن است.

پیشینه پژوهش: از جمله مقالات به نگارش درآمده با مقاومت و موضوع عبارتند از؛ انقلاب اسلامی ایران و برسازي هنجار سياسي مقاومت در روابط بين الملل، زهره پوستين چي اين مقاله را در فصلنامه آفاق و امنيت منتشر کرده است. اين مقاله به اثر بخشی هنجارهای اسلامی بر روابط بين الملل اشاره داشته و نشانه های سياسي و هنجاری انقلاب اسلامی را تحليل و بررسی کرده است (پوستين چي، ۱۳۹۱). انقلاب اسلامی ایران و ژئوکالچر مقاومت در سياست بين الملل، شهربانو علیدادي اين مقاله را در فصلنامه سياست به تحرير و چاپ رسانیده است. اين مقاله به رویارویی مقاومت ناشی از هویت با الگوهای مبتنی بر سياست وضع موجود پرداخته و مبانی و ماهیت آن را تحليل کرده است (علیدادی، ۱۳۹۰). اثرگذاری محور ایران، سوریه و حزب الله بر منافع آمریکا در خاورمیانه، رضا پارسای و مطهرنیا نوشته، مجله سياست دفاعی منتشر کرده است. اين مقاله نیز تشابه و رویکرد برابر با مقاله ذکر شده در بالا را داشته و نقش اساسی محور مقاومت را تضعیف جایگاه آمریکا در منطقه دانسته است (پارسای و مطهرنیا، ۱۳۹۳).

ادبیات تحقیق

ریشه تعریف و مفهوم مقاومت اسلامی

مقاومت^۱ در دین اسلام ریشه در کلام الهی دارد؛ در سوره مبارکه هود آیه ۱۱۲ فَاَسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ آمده پس همان گونه که فرمان یافته‌ای،

1 . Resistance

استقامت کن؛ و همچنین کسانی که با تو بسوی خدا آمده اند باید استقامت کنند. بر این اساس، رسول خدا(ص) در خصوص مقاومت پیشگام و اسوه هستند و سید الشهداء(ع) بر اساس تکلیفی که داشتند مقاومت را به صورت عینی و قابل مشاهده برای همگان به نمایش گذاشتند و این آیه را تفسیر کردند. برای مقاومت آمادگی همه جانبه لازم است، در این باره گفتنی است که؛ نهضت‌ها بیانگر این حقیقت است که شکست‌ها و ضربات جبران‌ناپذیر همواره از موضعی بر یک ملت یا نظام سیاسی مردمی وارد آمده است که نوعی غفلت و بی‌خبری از شرایط و غرور از قدرت و امنیت موجود و عدم آمادگی نسبت به عمل و عکس‌العمل متناسب با مقتضیات زمان در بین نیروهای تأثیرگذار وجود داشته است. قرآن کریم در آیه ۶۰ از سوره انفال می‌فرماید: «و اعدوا لهم ما استطعتم من قوه و من رباط الخیل ترهبون به عدوالله و عدوكم». در این آیه کریمه، از به کارگیری واژه کلی «قوه» می‌توان استنباط کرد که آمادگی و تجهیز برای مقاومت است. (قاسمی، ۱۳۹۸: ۲۵)

معنی لغوی مقاومت از ریشه قوم و قیام است، زمانی که انسان برای انجام کاری به پا می‌خیزد و قیام میکند. بنابراین «مقاومت» به معنی آمادگی برای انجام کار است (مکارم شیرازی، ج ۶، ۱۳۵۳: ۶۱). در باره مفهوم شناسی مقاومت گفتنی است که، مقاومت به مفهوم ایستادگی و استقامت است (مکارم شیرازی، ج ۶، ۱۳۵۳: ۷۹). در واقع مقاومت و ایستادگی به معنی دوری از انحراف و در عمل پافشاری و ابرام بر عقیده و باور دینی است. قرآن کریم در آیه ۱۶۱ سوره انعام به استواری در دین و آیین پاک ابراهیم و دوری از شرک و عقاید باطل مشرکین اشاره کرده که در واقع عمل به آن به مفهوم مقاومت نیز هست. مقاومت اسلامی در برابر ظلم، تجاوز و اشغالگری، دین‌ستیزی، سلطه استکبار و متحدان آنها شکل گرفته و هدفش حفظ حقوق، دفع ستم، رفع اشغال، حفظ استقلال، جلوگیری از سلطه و حفظ دارائی‌ها مطابق آموزه‌ها و احکام دین می‌باشد. عدالت محوری، ظلم‌ستیزی دفاع از مظلوم و نفی سلطه کفار از جمله مهم‌ترین مؤلفه‌های آن هستند. مقاومت درونی مبارزه با امیال نفسانی و مقاومت بیرونی مبارزه با تجاوز، تهاجم و اشغال‌گری هست (میرقادری، کیانی، ۱۳۹۱: ۷۰).

در تعریف و مفهوم کنونی، مقاومت به حرکتی گفته می‌شود که در میان مردم یک قومیت نژادی و مذهبی یا یک کشور بر ضد اشغالگران بیگانه و یا حاکمیت جریان خاصی ایجاد شده

است. گروه‌های مقاومت از نظر تاریخی دارای قدمت زیادی هستند که توسط مردم بر علیه جهان استعمار شکل می‌گرفت و برخی از آن‌ها موفق و برخی ناموفق بوده‌اند؛ ولی در دوران معاصر بیشتر جریانات مقاومت بعد از استعمارگری اروپائیان در مناطق مختلف جهان آغاز شده است. در این نوشتار مقصود از مقاومت، به نهضت‌هایی اطلاق می‌شود، که در دوران جنگ جهانی دوم و پس از آن در کشورهای مستعمره و تحت قیمومیت و وابسته در آسیا، آفریقا و آمریکای لاتین شکل گرفت. این جنبش‌ها با هدف کسب استقلال سیاسی، اقتصادی و براندازی تسلط و نفوذ کشورهای استعماری و امپریالیستی شروع به مبارزه نظامی، سیاسی، فرهنگی و اقتصادی کردند که نتیجه کار این جنبش‌های مقاومت، استقلال و کوتاه کردن دست اشغال‌گران و استعمارگران و از بین بردن حکومت‌های وابسته به آن‌ها بوده است. یکی از ارکان اصلی جنبش‌های مقاومت، جامعه مقاوم است، این جامعه، جامعه‌ای است که مردم و به تبع آن دولت‌ها نسبت به اتفاقات و تهدیدهای پیرامون خود از جمله توسعه‌طلبی چه به صورت سخت افزاری و چه به صورت نرم افزاری یک قدرت برتر واکنش نشان داده و دچار استحاله نشده و در مقابل آن مقاومت و ایستادگی کرده و حاکمیت و برتری آن را بر شئون مختلف خود نمی‌پذیرند. جامعه مقاوم در مسیری مخالف مسیر جامعه منفعل عمل می‌کند تا مانع اشغال فیزیکی و فرهنگی کشور خود شود. (آجرلو، همان)

مقاومت اسلامی در اصطلاح، دو مفهوم عام و خاص دارد. در مفهوم عام، شامل هر نوع مقاومتی که بر اساس آموزه‌ها و احکام دین توسط یک مسلمان یا گروهی از مسلمانان در مقابله با تهاجم دشمنان اسلام و مسلمانان در هر مکان و هر زمان شکل می‌گیرد. اما در مفهوم خاص که شامل عبارت «محور مقاومت اسلامی» می‌باشد، عبارتست از مقاومت کشورها، سازمان‌ها، گروه‌ها و افراد، بر اساس اسلام در برابر تهاجم نظام سلطه و متحدان آن که بعد از پیروزی انقلاب اسلامی ایران و همسو با این انقلاب، در سطح منطقه و با محوریت مسئله فلسطین و مقاومت در برابر تجاوزات اسرائیل تبلور یافت. در سال‌های بعد نیز مقاومت در برابر تجاوزات آمریکا و متحدان آن نیز بر آن افزوده شد. اینجا مقصود از محور مقاومت، همان «محور مقاومت اسلامی» در اصطلاح خاص است که رویکرد تاثیرگذاری و تقابل با منافع ایالات متحده در خاورمیانه تمرکز داشته و نقش محدود کنندگی رژیم صهیونیستی را دنبال می‌کند (شیرازی و پارسه، ۱۳۹۳: ۸۱).

تاریخ مقاومت اسلامی، در مفهوم عام آن، مصادف است با روزهای آغازین بعثت پیامبر اسلام (ص) که مسلمانان در برابر سرزنش‌ها، تهدیدها و فشارهای مشرکین و کفار ایستادگی و مقاومت نموده و تسلیم آن‌ها نشدند. بارزترین نمونه آن، مقاومت سه ساله گروه مسلمانان در شعب ابیطالب بود. اما مقاومت در اصطلاح خاص آن بعد از پیروزی انقلاب اسلامی ایران در سطح منطقه، در دوره معاصر باز تولید شده است. هر کشور، سازمان، گروه و یا فردی که مطابق آموزه‌های دین و همسو با انقلاب اسلامی ایران در برابر تجاوزات و ستمگری‌های نظام سلطه و متحدان آن بویژه رژیم صهیونیستی مقابله می‌نماید در محور مقاومت اسلامی قرار دارد. جمهوری اسلامی ایران، حزب الله لبنان، گروه‌های مقاومت در فلسطین، انصارالله در یمن، مردم عراق، سوریه و بحرین، از شناخته شده ترین اجزاء و اعضای محور مقاومت اسلامی در منطقه به شمار می‌آیند. (حبیبی، ۱۳۹۷: ۳۰)

محور مقاومت اسلامی، طرف اصلی و خصم نظام سلطه و اسرائیل می‌باشد؛ در حالی که القاعده و داعش و دیگر گروه‌های همانند آن‌ها، ابزار نظام سلطه و در خدمت آن هستند. طرف‌های مقابل مقاومت؛ تمامی کشورها، سازمان‌ها، گروه‌ها و افراد در قالب نظام سلطه که در رأس آن‌ها ایالات متحده آمریکا و پس از آن رژیم صهیونیستی قرار دارند و در دشمنی با اسلام و مسلمانان بویژه مسلمانان منطقه، انقلاب اسلامی ایران و مردم فلسطین در یک همسویی و همکاری قرار گرفته‌اند. در منطقه غرب آسیا، عربستان، مهم‌ترین متحد نظام سلطه و صهیونیسم می‌باشد و در حدود چهار دهه گذشته پیوسته در مقابل محور مقاومت، قرار داشته است (محمدی قراسویی، ۱۳۹۶).

بنابراین از جمله اهداف مشخص و عینی محور مقاومت حفظ دین، حفظ انقلاب اسلامی و نظام جمهوری اسلامی ایران، باز پس‌گیری سرزمین‌های اشغالی در فلسطین، دفاع از تمامیت ارضی، حفظ استقلال و حق تعیین سرنوشت نیز جلوگیری از غارت منابع و ثروت در عراق، سوریه، لبنان، یمن و بحرین می‌باشند. (وزیران، ۱۴۰۰: ۹۰) مقاومت، تمامی عرصه‌های زندگی اعم از؛ سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و نظامی را در بر می‌گیرد. هر عرصه‌ای که نظام سلطه، دین اسلام و مسلمانان و داشته‌های آن‌ها را مورد تجاوز و تعدی قرار می‌دهد، عرصه مقاومت را شکل می‌دهد.

مقاومت در برابر سلطه، دست آوردهای زیادی در جهان و منطقه داشته است که از جمله آن‌ها می‌توان به موارد ذیل اشاره کرد:

- حفظ انقلاب اسلامی و نظام جمهوری اسلامی ایران بعنوان محور اصلی «رهبری» و حامی مقاومت.

- کمک به حفظ، تقویت و تداوم مقاومت مردم فلسطین.

- شکسته شدن ابهت و اسطوره شکست ناپذیری نظام سلطه و صهیونیسم.

- گسترش و تقویت روحیه مقاومت در برابر نظام سلطه و صهیونیسم در جهان بویژه در جهان اسلام.

- شکل‌گیری هسته‌های جدید مقاومت مردمی در منطقه؛ مانند: گروه‌های مقاومت مردمی در عراق «حشد الشعبی» افغانستان «فاطمیون»، پاکستان «زینیون»، سوریه «گروه‌های غازی و داوطلب مردمی» و یمن «انصارالله» از جمله آن‌ها هستند.

- شبکه‌ای شدن مقاومت بویژه در سطح منطقه غرب آسیا، زیرا گروه‌های مختلف مردمی مقاومت در یک جبهه در سوریه علیه نظام سلطه و صهیونیسم جنگیدند.

- قدرت‌یابی محور مقاومت اسلامی در عرصه‌های فرهنگی، امنیتی و نظامی، علمی و فنی، اقتصادی نیز هم‌افزایی قدرت در آنها از طریق فعالیت‌های شبکه‌ای است. همین که نظام سلطه و متحدانش با تمام توانمندی‌های وسیع سیاسی، رسانه‌ای، مالی، اطلاعاتی و امنیتی نیز نظامی خود در برابر محور مقاومت قرار گرفته و از شکست دادن آن عاجز شده‌اند، خود گویای میزان قدرت مقاومت هست.

- تجارب محور مقاومت در عرصه‌های مختلف بویژه در عرصه‌های اطلاعاتی، امنیتی و نظامی. - از جمله دستاوردها و پیروزی‌های مقاومت در لبنان و فلسطین؛ خروج نیروهای رژیم صهیونیستی از لبنان در سال ۲۰۰۰، جنگ ۳۳ روزه در لبنان (۲۰۰۶)، جنگ ۲۲ روزه در غزه (۲۰۰۸-۲۰۰۹)، جنگ ۵۱ روزه در غزه (۲۰۱۴)، شکست داعش در عراق، پیروزی‌های پی در پی مقاومت در سوریه، پیروزی‌های انصارالله در یمن برخی از آن‌ها است.

به دلایل و عوامل مختلف، مقاومت اسلامی در برابر نظام سلطه و صهیونیسم گسترش خواهد یافت و تقویت خواهد شد. مهم‌ترین این دلایل و عوامل عبارتند از: افزایش تجاوزات، ستمگری‌ها

و اقدامات جنایت آمیز نظام سلطه در جهان؛ بویژه علیه اسلام و مسلمانان، آشکار و علنی شدن این تجاوزات، ستمگری‌ها و اقدامات جنایت آمیز، آگاهی و تنفر روز افزون ملت‌ها نسبت به ماهیت و عملکرد نظام سلطه در جهان و بویژه در جهان اسلام، آگاهی در حال افزایش ملت‌ها نسبت به حقوق- بویژه حق سرنوشت- خویش، گرایش و علایق فزاینده به مقاومت، قدرت روز افزون مقاومت (محمدی قراسویی، ۱۳۹۶).

برخی از این کارکردهای مهم و موثر مقاومت عبارت‌اند از:

- کارکرد نظامی: بسیج از ابتدای انقلاب سعی در آموزش نظامی مردم داشته است که مردم بتوانند در مواقع حساس از آمادگی دفاعی لازم برخوردار باشند، برای نمونه این موضوع در زمان جنگ تحمیلی و بعد از آن کارکردها و موفقیت‌هایی داشته است، امروزه نمونه گسترش آن در محور مقاومت است. برای نمونه حشد الشعبی در عراق.

- کارکرد فرهنگی: اندیشه مقاومت تلاش زیادی را در جهت تعمیق فرهنگ انقلاب اسلامی و مقاومت فرهنگ ایثار و شهادت‌طلبی در جامعه انجام می‌دهد برای مثال می‌توان به برگزاری یاد بود شهدا، جشنواره هنری و فرهنگی اشاره کرد. البته همچنان با شرایط کارکردی مطلوب فاصله وجود دارد.

- کارکرد اقتصادی: گروه مقاومت و بسیج مردمی تلاش زیادی در جهت کمک به اقتصاد مقاومتی کرده است و با تشکیل اردوهای جهادی و کارآفرینی‌های کوچک در جهت رفع محرومیت مناطق محروم اقدام کرده است.

- کارکرد امنیتی: یکی از کارکردهای مهم گروه مقاومت و بسیج بعد از انقلاب اسلامی کارکرد امنیتی آن است که این امر به دلیل گستردگی این نهاد در میان مردم و استفاده از ظرفیت مردمی موفقیت‌های زیادی در دفع تهدیدات امنیتی داشته است.

کارکرد مناسب مقاومت اسلامی در چند سال اخیر موجب این شده است که این روش به عنوان یکی از الگوهای موفق برای سایر جنبش‌ها باشد و همین امر مقاومت اسلامی و خط آن را یکی از پیش‌ران‌های خارجی برای ایجاد و احیای جنبش‌های اسلامی محسوب می‌شود به گونه‌ای که با الگو گرفتن از خط مقاومت اسلامی می‌توانند بر دشمنان و توسعه‌طلبی داخلی و خارجی

مبارزه کرده و با صبر استراتژیک خود و مقاومت در برابر زیاده‌خواهی به اهداف مطلوب خود دست یابند.

مقاومت در گفتمان انقلاب اسلامی ایران: امام خمینی (ره) از جمله بنیانگذاران حرکت مقاومت به شکل جدید در منطقه و جهان و همچنین بنیانگذار انقلاب اسلامی ایران است. نگاه به همه پدیده‌ها باید از منظر دین باشد و بحث مقاومت را نیز باید از این منظر مورد بررسی قرار داد. با چنین تبیینی از مفهوم مقاومت و با نگاهی اجمالی به سابقه مقاومت، نگاه باید فراتر از موضوعات خاص نظیر مساله فلسطین و مقاومت در فلسطین باشد و تحولات یمن را نیز باید جزو لاینفک آن به شمار آورد.

مقاومت از نظر امام خمینی (ره) و نظام اسلامی که اکنون پرچمدار آن مقام معظم رهبری هستند، دارای مبانی دینی، قرآنی و اسلامی است. در واقع رفتن به سمت مقاومت، باید مبتنی بر اسلام اصیل باشد. نظریه مقاومت و امت‌گرایی امام تحت این مولفه قابل تبیین است «اسلام نه دعوتش به خصوص معنویات است و نه دعوتش به خصوص مادیات است، هر دو را دارد (صحیفه نور، ج ۲: ۲۲۵). امام (ره) می‌خواست با وحدت و انسجام ملی و اسلامی و ایجاد همبستگی اسلامی بین مسلمانان، همه ملل اسلامی به استقلال و آزادی دست یابند، زیرا مسلمین باید برای به‌دست آوردن استقلال و آزادی این کلید پیروزی را به دست آورند و برای وحدت کلمه کوشش کنند (صحیفه نور، ج ۶، ۱۲۳-۱۲۲). که زمینه ساز مقاومت اسلامی است.

مردمی که با استکبار مواجه میشوند به دو دسته تقسیم می‌شوند؛ گروهی، تن به ذلت و سازش می‌دهند و گروهی دیگر، دست به مقاومت می‌زنند. آنان که جلو ستمکاران می‌ایستند، خداوند، آنها را مومنین واقعی می‌داند که همچون پیامبر با کافران و مستکبران، شدید هستند اما در جبهه خود از رحمانیت برخوردار هستند. به این موضوع در آیه ۲۱ سوره فتح اشاره شده است.

در همین زمینه، مقام معظم رهبری فرموده‌اند: «تکفیر، یک عاملی برای دشمنان اسلام و دشمنان امت اسلامی است. نه فقط شیعه، بلکه اهل سنت را هم تکفیر می‌کنند. اهل سنت را هم، مسجدشان را، نمازشان را منفجر می‌کنند به نفع رژیم صهیونیستی، برای اینکه مردم را و مسلمان‌ها را به هم مشغول کنند تا غافل بشوند از مسئله مهم فلسطین و از حضور دشمن در دل دنیای اسلام

غفلت کنند؛ هدف، این‌ها است. یک‌عده‌ای هم از روی ساده‌لوحی، بعضی هم البته از روی غرض، با آنها همراهی می‌کنند، این را باید متوجه بود.» (بیانات مقام معظم رهبری در دیدار کارگزاران حج، ۱۳۹۳/۶/۱۶).

می‌توان گفت مسأله مقاومت در برابر ظالم و مستکبر، حرکتی است با منشا قرآنی و کسانی که در برابر ظالم مقاومت می‌کنند امر خداوند را اطاعت می‌کنند. نکته کلیدی مقاومت، نه گفتن به کسی است که قصد اعمال سلطه دارد. مقاومت اگر الهی و تحت عنوان بندگی خدا باشد، نصرت الهی شامل حال آن خواهد شد. مقاومت، کلیدی است برای رساندن انسان به عزت و اگر این مهم نباشد باید تن به خفت داد و در اسلام این مبارزه، «جهاد» نام دارد.

در این راستا، امروز برای حفظ منافع خود و ادامه مسیر بر اساس باورهای اسلامی، باید از مقاومت پشتیبانی کرده و آن را ادامه دهیم. نگاه ما به قضیه فلسطین باید کلان محور و ایدئولوژیک باشد و نباید از این نگاه صرف نظر کرد. سیاست گذاری و حمایت از مقاومت در خارج از مرزهای سرزمینی و کنار مرزهای رژیم صهیونیستی، همواره باید در دستور کار دست اندرکاران ج.ا.ایران برای بالا بردن امنیت ملی قرار گیرد. این موضوع را باید در قالب قاعده «هر کس» که سلاح خود را به سمت رژیم صهیونیستی نشانه رود، تحت حمایت ایران است را، مد نظر قرار داد.

روش‌شناسی تحقیق

روش تحقیق و پژوهش در تحقیقات بنیادی مبتنی بر دو گونه روشی متفاوت انجام می‌شوند. پژوهش بنیادی کمی «تجربی» و پژوهش کیفی «نظری» هستند. در تحقیقات کمی داده‌ها و اطلاعات آماری اولیه بر اساس روش آزمایش، مشاهده و مصاحبه گردآوری می‌شوند و با تکنیک‌های آماری و معیارهای پذیرفته شده تجزیه و تحلیل می‌شوند. در تحقیقات کیفی اطلاعات و مواد اولیه به روش اسنادی، کتابخانه‌ایی و تحلیل متون به دست می‌آیند؛ ولی خود روش کیفی به دو نوع و روش نظری و معرفت‌شناسی صورت می‌گیرند و با روش‌های نظریه‌پردازی کلان یا

داده بنیاد^۱ هستند. روش‌های هرمنوتیکی، پدیدار شناسی، تحلیل گفتمانی و بسیاری از روش‌های دیگر معرفتی بر پایه دسته اول تحقیقات کیفی بوده و روش داده بنیاد مستقل از روش‌های معمول در تحقیقات کیفی هست و خود دارای روش تحلیلی مستقل پیروی می‌کند، که تحلیل مضمون جز این دسته از روش‌شناسی هستند. در این مقاله از روش «تحلیل مضمون»^۲ استفاده شده است. روش تحلیل مضمون به روش و شیوه‌های مختلفی انجام شده و در تحقیقات به کار گرفته می‌شوند. جدول ترسیمی زیر سه روش عمده و شرح هر یک به صورت جداگانه نمایش داده شده که هر یک از روش مضامین دارای طرفداران و کاربردهای خود را دارد.

جدول ۱. روش‌های تحلیل مضمون (کینگ و هوراکز^۳، ۲۰۱۰ و مایلز و هابرمن^۴، ۱۹۹۴ و آترید و استیرلینگ^۵، ۲۰۰۱ به نقل از: قاضی میر سعید و دیگران، ۱۳۹۶: ۸۳)

روش‌ها	شرح	ارائه دهنده روش
قالب مضامین	در تحقیقاتی که تعداد متون و داده‌های آن زیاد باشد (ده تا سی منبع) به کار می‌رود.	کینگ و هوراکز ^۳ (۲۰۱۰)
ماتریس مضامین	جهت مقایسه مضامین با یکدیگر و یا مقایسه مضامین در منابع داده‌ها استفاده می‌شود.	مایلز و هابرمن ^۴ (۱۹۹۴)
شبکه مضامین	شبکه مضامین نقشه‌ای شبیه تارنما به مثابه اصل سازمان‌دهنده و روش نمایش عرضه می‌کند.	آترید و استیرلینگ ^۵ (۲۰۰۱)

تحلیل مضمون با روش شبکه مضامین و با استفاده از روش سوم از جدول نمایش داده شده را می‌توان به سه بخش تقسیم‌بندی کرد. آنطور که در جدول ترسیمی توضیح داده شده روش شبکه مضمونی نقشه‌ای مثل تارنما به مثابه اصل سازمان‌دهنده و روش نمایش عرضه خواهد شد.

1. Grounded Theory
2. Thematic Analysis
3. King. & Horrocks
4. Miles. & Huberman
5. Attride- Stirling. J

جدول ۲. مراحل تنظیم شبکه مضمونی

(اترید و استرلینگ، ۲۰۱۱: ۳۹۱ و به نقل از درخشه، افتخاری و ردادی، ۱۳۹۴: ۵۷)

مرحله‌ی تحلیلی	گام	اقدام
	گام اول: کدگذاری	تهیه یک چارچوب کدگذاری تجزیه متن به پاره گفتارها با استفاده از چارچوب کدگذاری
	گام دوم: شناخت مضامین	انتزاع مضامین از پاره گفتارها
الف) تحویل یا خرد کردن متن	گام سوم: ساختن شبکه‌های مضمونی	منظم کردن مضامین یافتن مضامین پایه‌ای بازآرایی مضامین پایه‌ای برای یافتن مضامین سازمان‌دهنده استخراج مضمون (مضامین) فراگیر ترسیم شبکه(های) مضمونی بازبینی و تصحیح شبکه(های) مضمونی
ب) کاوش متن	گام چهارم: توصیف و کشف شبکه‌های مضمونی	توصیف شبکه اکتشاف شبکه
	گام پنجم: خلاصه کردن شبکه‌های مضمونی	
ج) یکپارچه‌سازی اکتشافها	گام ششم: توصیف الگوها	

نوشتار حاضر ملزم به سیر فرایند ویژه تحقیق و تمرکز بر عناصری مشخص است. در این مقاله، توجه به چهار عنصر مبتنی بر موضوع اصلی صورت گرفته است؛ نوع تحقیق، راهبرد تحقیق، روش گردآوری داده‌ها و اطلاعات و روش تجزیه و تحلیل داده‌ها است (مارشال و راسمن، ۱۳۹۰: ۱۲۵). بهره‌گیری از روش تحلیل مضمون که از روش‌های کارآمد و کیفی (بروان، ۲۰۰۶: ۱۲۱) در این نوع موضوعات هست استفاده شده است.

این مقاله از جمله پژوهش‌های اکتشافی-توصیفی است. از حیث نتیجه بنیادی، توانایی کاربردی را داشته و از نظر جمع‌آوری اطلاعات کیفی است. بر اساس راهبرد از روش تحلیل مضمون برای تحلیل داده‌ها و کدهای کلان به دست آمده از متن اصلی نقل قول‌ها و بیانات

استفاده شده است. نمونه نقل قول‌ها در این مقاله ۲۲ عنوان از بیانات مقام معظم رهبری می‌باشد. دلیل انتخاب تعداد مشخصی از بیانات در این نوشتار به علت حجم زیاد و گستردگی مباحث مربوط به مقاومت و دشواری دسته‌بندی و انسجام علمی تمام آن‌ها بود. با توجه به اینکه موضوع مقاله مقاومت است سعی شده بیشتر بیانات مرتبط با این موضوع بصورت دقیق بررسی و مطالعه شده و از بین آن‌ها انتخاب شوند. از این رو بیانات رهبری انقلاب چندین بار مورد مطالعه و بررسی قرار گرفته و از این رو ۲۲ متن انتخاب شده است. این انتخاب و دقت در آن نتایج اطمینان بخش تری را خواهد داشت. و سپس مباحث کلیدی کدگذاری شده است و از نقل قول‌ها و متن مضامین پایه شکل گرفته است.

تجزیه و تحلیل داده‌ها از آنجایی که تحلیل داده‌های این پژوهش بر مبنای فرایند تحلیل مضمون است، بنابراین تحلیل‌ها و یافته‌های پژوهش بر این اساس خواهد بود. گام نخست؛ آشنایی و بررسی متن‌ها و انتخاب داده‌ها و نقل قول‌ها است. گام اول هسته مرکزی تحقیق است که مضمون پایه و کدگذاری اولیه بر اساس متن انجام می‌شود. به تعبیری در این مرحله محقق آمادگی دست یافتن به مضامین را شروع کرده و در مسیر هدایت به سمت مضامین جدید در فرایند تحلیل است (استراس و کوربین، ۱۳۸۷: ۲۵۴).

گام دوم؛ تولید مضامین پایه و کدگذاری اولیه است که مولفه‌ها در این مرحله استخراج می‌شوند. در این مرحله محقق پس از آشنایی و مطالعه داده‌ها، از بین آن‌ها انتخاب کرده است. در واقع در این مرحله کدگذاری‌ها از نقل قول‌ها و بیانات بدست می‌آید. برای درک بهتر و بهره‌گیری بصورت عبارات کوتاه و واژگان دارای بار معنایی هستند. مولفه‌های استخراج شده در این مرحله مهم است؛ به تعبیری در این گام کدگذاری نباید منجر به مضامین تکراری، نامفهوم و گنگ شود (استراس و کوربین، ۱۳۸۷). همچنین مضامین پایه باید دامنه تحقیق را پوشش دهد (اترید و استرلینگ، ۲۰۰۱)؛ زیرا هر گونه گستردگی دامنه مضامین و نقص تولید مضامین پایه، پژوهش را در دست‌یابی به یافته‌های دقیق و نو را ناکام خواهد گذاشت. این مرحله در چرخه ورود به بحث جدید است.

گام سوم؛ تولید مضامین سازمان‌دهنده با عبارات و واژه‌های کوتاه که مقوله موضوع در این مرحله استخراج می‌شود. در گام سوم تحقیق با کدگذاری مضامین سازمان‌دهنده شکل گرفته؛ ولی

در مرحله کلی است. کدهای تولید شده در قالب مضامین دسته‌بندی شده و هریک از داده‌ها و مضامین سازمان‌دهنده برای مضامین فراگیر آماده می‌شود. به تعبیری در این مرحله بایستی مضامین پایه که کلی هستند با هم ادغام شوند (استراس و کوربین، ۱۳۸۷) و مضامین جدید را تولید کنند. در واقع در این مرحله محقق در تلاش است از میان مضامین سازمان‌دهنده دسته‌بندی و ترتیب‌بندی را انجام داده و عناوین فراگیر را از میان داده‌ها استخراج کند. این مرحله از روش تحقیق علاوه بر زمان بر بودن نیاز به دقت و ظرافت ویژه دارد؛ زیرا با وجود انبوهی از داده خام که برخی ارتباط موضوعی ندارند باید به لحاظ معنایی ارتباط ایجاد کرد (منصوریان، ۱۳۸۶: ۳۹). در این گام ارتباط موضوعی باید از پیوند انتزاعی و کاربردی مشترکی برخوردار باشد.

گام چهارم؛ مضامین فراگیر و ابعاد در این مرحله استخراج شده و مضامین کشف شده منبع اصلی تشکیل دهنده و تغذیه‌کننده مرحله بعد است که، در گام پنجم تحلیل شبکه مضامین و الگو سازی است که با پالایش مضامین فراگیر شبکه مضامین بر اساس محتوا و موضوع دسته‌بندی شده و در گام ششم و نهم؛ توصیف الگوهای کشف شده است. در این مرحله نیز قابل توضیح است که هر کدام از مضامین فراگیر که شبکه مضامین را شکل داده و تولید الگو کرده است. اگر برخاسته و مستخرج از متن اصلی «نقل قول و بیانات» نباشد به درستی انجام نشده (استراس و کوربین، ۱۳۸۷). برای برآورد و کشف مضامین و ارائه الگو مقاومت در بررسی اعتبار و تایید الگو یافته نو و دقیق را نخواهد داشت.

مضامین مرتبط با مقاومت در اندیشه و کلام رهبری انقلاب اسلامی ایران تجزیه و تحلیل متون

در مرحله اول از تجزیه تحلیل مضمون بیانات و متن است از متن اصلی مضمون‌های پایه‌ای بدست می‌آید. در این گام نوشتار متن اصلی و بیانات رهبری که نقل قول مستقیم از مقام معظم رهبری است؛ البته این نقل و قول‌ها از پیش از بین مطالب و بیانات متعدد انتخاب و در دسته‌های مورد نظر ساماندهی شده است. هر متن از بیانات و کلام در برگیرنده مضمون است که با مطالعه و تحلیل سخنان رهبری برداشت می‌شود. در واقع در گام اول تحقیق که از متن در اینجا متن اصلی مد نظر است که نقل قول‌هایی از رهبری انقلاب اسلامی است قبلاً انتخاب شده و در قالب

کدهایی با شناسه مشخص سازماندهی شده‌اند. هر کدام از این نقل قول‌ها حاوی مضمونی است که این مضامین از کلام و صحبت‌های رهبری اخذ شده «مضامین پایه‌ای» مقاله هستند.

جدول ۳. تبدیل نقل قول به مضامین پایه؛ (تحلیل مضمونی بیانات رهبر انقلاب)

ردیف	شناسه متن	نقل و قول مستقیم (برداشت از متن اصلی)	مضمون پایه‌ای
۱	۳۱/۰۵/۱۳۹۵ بیانات در دیدار ائمه جماعات مساجد استان تهران مقاومت اسلامی	مسجد پایگاه بزرگ بسیج فرهنگی و حرکت فرهنگی است؛ شیوه‌ی کار را باید در مسجد آموخت ... بنابراین [مسجد] هسته‌ی مقاومت است، منتها مقاومت بانواعه؛ مقاومت فرهنگی، مقاومت سیاسی، و در جای خود هم مقاومت امنیتی و نظامی؛ کمالینکه در مساجد اینگونه بوده.	مساجد پایگاه فرهنگی اسلام و هسته مقاومت است.
۲	۲۲/۰۷/۱۳۹۲ پیام به کنگره عظیم حج	امت اسلامی امروز بیش از هر چیز به انسانهایی نیاز دارد که اندیشه و عمل را در کنار ایمان و صفا و اخلاص، و مقاومت در برابر دشمنان کینه‌ورز را در کنار خودسازی معنوی و روحی، فراهم سازند. این یگانه راه نجات جامعه‌ی بزرگ مسلمانان از گرفتاری‌هایی است که یا آشکارا به دست دشمن و یا با سستی عزم و ایمان و بصیرت، از زمان‌های دور در آنها فروافتاده است	ایمان، خودسازی و بصیرت عامل درونی و عملی نجات مسلمین است.
۳	۱۴/۰۸/۱۳۹۰ پیام به کنگره‌ی عظیم حج	در حوادث این یک سال، به همه نشان داده شد که خداوند عزیز و قدیر، در عزم و اراده‌ی ملت‌ها آنچنان قدرتی تعبیه کرده است که هیچ قدرت دیگر را یارای مقاومت در برابر آن نیست. ملت‌ها با این نیروی خداداد قادرند سرنوشت خویش را تغییر دهند و نصرت الهی را نصیب خود سازند.	عزم و اراده جدی با نصرت الهی همراه است.
۴	۰۲/۰۶/۱۳۸۴ بیانات در دیدار قاریان و حافظان و اساتید قرآنی	عزت امت اسلامی، جهاد، عزت اسلامی، مقاومت، مقاومت اسلامی ضامن عزت ملت‌های اسلامی و امت اسلامی و بزرگترین سنگر و حصن حصین مقاومت، جهاد فی سبیل الله است	جهاد در راه خدا ضامن عزت ملت و بقا امت اسلامی است.

جدول ۳. تبدیل نقل قول به مضامین پایه؛ (تحلیل مضمونی بیانات رهبر انقلاب)

ردیف	شناسه متن	نقل و قول مستقیم (برداشت از متن اصلی)	مضمون پایه‌ایی
۵	۱۱/۰۵/۱۳۹۰ بیانات در مراسم صبحگاه رده‌های مختلف نیروی مقاومت بسیج	ضعف ما امت مسلمان، عقب‌ماندگی ما، کج‌رفتاری‌های ما، کج‌تابی‌های ما در مسائل اخلاقی و زندگی، همه‌ی این‌ها ناشی از دوری از قرآن است. ... ملت‌های مسلمان به فرهنگ خودشان پشت کردند، فرهنگ مادگیری را پذیرفتند. با اینکه بظاهر ما کلمه‌ی «لااله‌آلله» گفتیم، در طول زمان مسلمان بودیم، اما فرهنگ غرب و معارف غرب در دل‌های ما اثر کرد و ماها را از حقایق دور کرد. آن وقت نه فقط اقتصادمان را، عزت دنیوی‌مان را از دست دادیم، بلکه اخلاق و معالم اخلاقی‌مان را هم از دست دادیم. ما اگر دچار تنبلی هستیم، اگر دچار ضعف و سستی هستیم، اگر دل‌های ما با یکدیگر مأنوس نیست، اگر در میان ما بدخواهی وجود دارد، این‌ها از آثار فرهنگ تزریقاتی تحمیلی ضد اسلامی و غیر اسلامی است	دوری از قرآن و اسلام ناب عامل گمراهی، ضلالت و انحطاط است.
۶	۲۵/۰۴/۱۳۹۷ بیانات در دیدار کارگزاران حج مقاومت اسلامی	امروز دنیای اسلام احتیاج دارد به یک صدایی؛ ... شما ببینید در دنیای اسلام چه خبر است؟ از آن طرف فشارهایی که بر کشور یمن وارد میشود؛ یک ملت مظلوم چند سال است که به‌طور دائم مورد تهاجمند؛ البته شجاعند، قوی‌اند، مقاومت می‌کنند، اما سختی می‌کشند.	وحدت مسلمین یک وظیفه و تکلیف است.
۷	۱۹/۱۰/۱۳۹۳ بیانات در دیدار مسئولان نظام و میهمانان بیست و هشتمین کنفرانس بین‌المللی وحدت اسلامی	وحدت کلمه... با هم مهربان باشید؛ اسم‌ها نتواند شما را از هم جدا کند، مرزهای جغرافیایی نتواند شما را با هم دشمن کند، مرزهای جغرافیایی نتواند ملت‌ها را در مقابل هم قرار بدهد؛ این از آن درس‌های پیغمبر است. ما امروز - روز ولادت نبی اکرم - خوب است درس بگیریم؛ فقط تجلیل کردن و تعریف کردن از پیغمبر، کاری نیست که امروز از ما انتظار میرود؛ باید درس بگیریم، باید بخواهیم که آنچه را پیغمبر برای آن مبعوث شده است، تحقق ببخشیم که عرض کردم اولویت، امروز در دنیای اسلام اتحاد است.	لازمه وحدت و دوام و بقا آن مرز دینی به جای مرز جغرافیایی و سرزمینی است.

جدول ۳. تبدیل نقل قول به مضامین پایه؛ (تحلیل مضمونی بیانات رهبر انقلاب)

ردیف	شناسه متن	نقل و قول مستقیم (برداشت از متن اصلی)	مضمون پایه‌ایی
۸	۲۴/۰۴/۱۳۹۱ <u>انتصاب</u> <u>حجت‌الاسلام</u> <u>والمسلمین</u> <u>اراکي به سمت</u> <u>دبیرکلی مجمع</u> <u>تقریب مذاهب</u> <u>اسلامی</u>	<p>در شرایطی که بیداری اسلامی و تحولات خیره‌کننده‌ی پس از آن، جهان اسلام را در یکی از حساس‌ترین مقاطع تاریخ قرار داده، وحدت امت اسلامی و تقریب مذاهب اسلامی محوری اساسی برای تحصیل و حفظ پیروزی‌های این حرکت مبارک است. از سوی دیگر دشمنان اسلام و امپراطوران کفر و نفاق به رهبری آمریکا و اسرائیل می‌خواهند معادله‌ی جهاد و مقاومت را تبدیل به طرح تکفیر و ترور فرزندان اسلام نموده و در یک کلام، جنگ شیعه - سنی را به مثابه دل‌مشغولی ملت‌های مسلمان بر جهان اسلام تحمیل کنند و به خیال خود از این راه بر تمامی مقدرات مادی و معنوی جهان اسلام مسلط شوند.</p> <p>از مجمع تقریب مذاهب اسلامی در این برهه‌ی خطیر و حساس انتظار می‌رود با بهره‌گیری از تجربیات ارزشمند گذشته و نیز خلاقیت و ابتکارات مورد نیاز شرایط کنونی، با همکاری و همدلی نخبگان جهان اسلام به‌ویژه اندیشمندان حوزه و دانشگاه «دیپلماسی وحدت اسلامی» را راهبرد خود قرار داده و پایه‌گذاری تشکیل امت واحد اسلامی را در مقابل اردوگاه استکبار به عنوان چشم‌انداز آینده ترسیم نماید</p>	تقریب مذاهب و پایه گذاری دیپلماسی وحدت عامل مقابله با استکبار است.

جدول ۳. تبدیل نقل قول به مضامین پایه؛ (تحلیل مضمونی بیانات رهبر انقلاب)

ردیف	شناسه متن	نقل و قول مستقیم (برداشت از متن اصلی)	مضمون پایه‌ایی
۹	۱۴/۱۲/۱۳۸۷ <u>بیانات در چهارمین کنفرانس حمایت از ملت فلسطین</u>	نیروهای مقاومت که با اتکاء به خدا و مردم، بیش از اتکاء به سلاح و تجهیزات می‌جنگیدند، شکست خورده و با وجود تمرین‌ها و آماده‌سازی‌های نظامی و سازمان‌های عریض و طویل اطلاعاتی و حمایت بیدریغ آمریکا و بعضی دولت‌های غربی و همدستی برخی منافقان جهان اسلام، انحلال، و شیب تند سقوط، و عدم کفایت خود در برابر موج نیرومند بیداری اسلامی را ظاهر ساخته است.	مردمی بودن مقاومت و آمادگی همه جانبه از الزامات پیرزی است.
۱۰	۲۰/۰۱/۱۳۹۴ <u>بیانات در دیدار مداحان اهل بیت علیهم السلام اقتدار نظامی مقاومت اسلامی</u>	نکته‌ی بعدی که به مسئولین محترم تذکر دادیم و به شما هم عرض میکنیم، این است که به‌هیچ‌وجه اجازه داده نشود که به بهانه‌ی نظارت، این‌ها به حریم امنیتی و دفاعی کشور نفوذ کنند؛ مطلقاً. مسئولین نظامی کشور به‌هیچ‌وجه مأذون نیستند که به بهانه‌ی نظارت و به بهانه‌ی بازرسی و مانند این حرف‌ها، بیگانگان را به حریم و حصار امنیتی و دفاعی کشور راه بدهند، یا توسعه‌ی دفاعی کشور را متوقف کنند؛ توسعه‌ی دفاعی کشور، توانایی دفاعی کشور، مشت محکم ملت در عرصه‌ی نظامی، این بایستی همچنان محکم بماند و محکم‌تر بشود؛ یا حمایت ما از برادران مقاوممان در نقاط مختلف؛ این‌ها مطلقاً نبایستی در مذاکرات مورد خدشه قرار بگیرد	حریم امنیتی و دفاعی غیر قابل مذاکره و معامله است.
۱۱	۱۴/۱۱/۱۳۹۰ <u>خطبه‌های نماز جمعه تهران</u>	معادله‌ی مقاومت در منطقه با کمک جمهوری اسلامی تغییر یافت. تبدیل و ارتقاء سنگ در دست فلسطینیان به «موشک جواب موشک» در غزه و سایر مقاومت‌های اسلامی در برابر اشغالگران، الهام از انقلاب اسلامی بود	توسعه و ارتقا تسلیحات دفاعی مقاومت در سایه گفتمان انقلاب اسلامی بوده است.

جدول ۳. تبدیل نقل قول به مضامین پایه؛ (تحلیل مضمونی بیانات رهبر انقلاب)

ردیف	شناسه متن	نقل و قول مستقیم (برداشت از متن اصلی)	مضمون پایه‌ایی
۱۲	۳۰/۰۱/۱۳۹۴ بیانات در دیدار جمعی از فرماندهان و کارکنان ارتش جمهوری اسلامی ایران؛ تاریخ	لذا عرض کردم پیشرفت‌هایی که تا امروز نیروهای مسلح ما در این زمینه داشته‌اند نمونه است. یعنی در سطح کشور با اینکه خوشبختانه کشور ما از لحاظ پیشرفت‌های علمی و فناوری یک سطح قابل قبول و برجسته‌ای در دنیا دارد، اما در بین مجموعه پیشرفت‌ها، پیشرفت‌های تسلیحاتی و پیشرفت‌های نظامی ما جزو برترین‌ها است. آن مقداری که ما در طول این سال‌ها توانسته‌ایم تجهیزات و امکانات کشور را پیش ببریم، در این فاصله زمانی، در این مقطع زمانی، با این فشارها، با این تحریم، با این کمبود منابع، یک کار بسیار فوق‌العاده است؛ بسیار فوق‌العاده است.	اتکا به دانش و نیروی انسانی داخل پیشرفت تسلیحاتی را به همراه داشته است.
۱۳	۳۰/۰۱/۱۳۹۴ بیانات در دیدار جمعی از فرماندهان و کارکنان ارتش جمهوری اسلامی ایران؛ تاریخ	یک خصوصیت دیگری که باید نیروهای مسلح ما به آن توجه داشته باشند، خوشبختانه توجه هم کرده‌اند و این کاملاً آشکار است، مساله عمل به آیه شریفه «وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَ مِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَ عَدُوَّكُمْ» است. معنای این آیه این است که غافلگیر نشوید؛ معنایش این است که اگر چنانچه دشمنی به شما حمله کرد، شما بر اثر کمبود امکانات، کمبود سلاح و مهمات، کمبود آمادگی، خسارت تحمل نکنید، که خسارت شما خسارت ملت است، خسارت شما خسارت اسلام است.	تقویت بنیه دفاعی از جمله مهمات، امکانات و نیروی انسانی از الزامات است.
۱۴	۱۶/۰۲/۱۳۸۰ بیانات در دیدار بسیجیان و پرسنل سپاه پاسداران استان گیلان	خدا را شکر می‌کنیم که جوانان بسیجی ما - که یک نمونه‌اش این دریای عظیم بسیجی است که این‌جا حضور دارند؛ یک نمونه‌اش را در روزهای گذشته در خیابان‌های رشت دیدید؛ نمونه‌های دیگرش هم جوانان مؤمن و مستحکم‌الاعتقادی هستند که در جابه‌جای میهن عظیم اسلامی، چه زیر نام نیروی مقاومت بسیج و چه بیرون از آن، فعالیت می‌کنند، نیروی مستحکم و قاعده‌ی اصلی مقاومت در نظام اسلامی را تشکیل می‌دهند و همچنان با قدرت و قوت و ایمان راسخ در مقابل دشمن ایستاده‌اند و یقیناً شما جوانان آن روزی را خواهید دید که دشمن به زانو درآید و به شکست خود اعتراف کند.	بسیج مردمی «حشد الشعبی» به همراه خودسازی درونی عامل شکست و هزیمت دشمن است.

جدول ۳. تبدیل نقل قول به مضامین پایه؛ (تحلیل مضمونی بیانات رهبر انقلاب)

ردیف	شناسه متن	نقل و قول مستقیم (برداشت از متن اصلی)	مضمون پایه‌ایی
۱۵	۰۸/۰۷/۱۳۹۳ پیام به حجج بیت‌الله‌الحرام	ایستادگی پنجاه روزه‌ی غزه‌ی محصور و بی‌پناه در برابر همه‌ی توان به‌صحنه‌آورده‌ی رژیم صهیونیست، و سرانجام، ناکامی و عقب‌نشینی آن رژیم و تسلیم شدنش در برابر شروط مقاومت، نمایشگاه آشکار این ضعف و ناتوانی و بی‌بستگی است. این بدان معنی است که ملت فلسطین باید از همیشه امیدوارتر باشد، مبارزان جهاد و حماس باید بر تلاش و عزم و همت خود بیفزایند، کرانه‌ی غربی راه پرافتخار همیشگی را با قدرت و استحکام بیشتر پی‌گیرند، ملت‌های مسلمان پشتیبانی واقعی و جدی از فلسطین را از دولت‌های خود مطالبه کنند، و دولت‌های مسلمان صادقانه در این راه گام نهند	موفقیت غزه نمونه عینی پیروزی اراده جدی و آمادگی مردمی است.
۱۶	بیانات در دیدار نیروهای حاضر در مانور ذوالفقار ۱۳۷۶/۰۷/۰۵	قدرت نظامی برای کشوری که مورد تهدید قدرت‌هاست، یکی از واجب‌ترین واجبهاست. امروز این نکته مخصوص جمهوری اسلامی هم نیست همه کشورهایی که می‌خواهند از آسیب دخالت قدرت‌های بزرگ محفوظ باشند، اول نظام سیاسی متکی به مردم باشد و ثانیاً باید از قدرت نظامی مردمی خودکفای کارآمد برخوردار باشند؛ ولی آنها این را نمی‌خواهند.	دستیابی به قدرت نظامی از اولویت درجه اول هر کشور است.
۱۷	۲۶/۰۵/۱۳۸۵ پیام تبریک به حجت‌الاسلام والمسلمین سیدحسین نصرالله به مناسبت پیروزی مقاومت اسلامی در جنگ ۳۳ روزه	ملت لبنان و جوانان دلاور و سیاستمداران هوشمندش با سیلی سخت خود، او را از این غفلت بیرون آوردند. دشمن اکنون در صدد بریدن این بازوی توانا و کارآمد است؛ در صدد ایجاد اختلاف میان سیاستمداران است؛ در صدد پاشیدن ویروس بی‌صبری و تردید در مردم است. همه باید در برابر این سمپاشیها بیدار باشند. به حول و قوه‌ی الهی شما در خشتی کردن توطئه‌های آنان موفق خواهید شد و پیروزی دومی بدست خواهید آورد، انشاءالله. جهادی که اکنون در این میدان جدید، پیش روی شماست مانند جهاد فداکارانه‌ی شما در میدان نظامی، حائز اهمیت و در آن، صبر و توکل و اخلاص و تدبیر، تعیین کننده است	صبر و ایثار و جهاد عامل توانمندی و موفقیت است.

جدول ۳. تبدیل نقل قول به مضامین پایه؛ (تحلیل مضمونی بیانات رهبر انقلاب)

ردیف	شناسه متن	نقل و قول مستقیم (برداشت از متن اصلی)	مضمون پایه‌ایی
۱۸	۱۳۶۹/۰۸/۲۸ مراسم فارغ التحصیلی دانشجویان	لازم است نیروهای مسلح را تقویت کنیم، تقویت با ابزار مدرن و پیشرفته تقویت با نگهداری و خودکفایی،... تقویت صنایع دفاع و دانش کاری، تمرین دایمی و مستمر، تقویت با ایمان که پشتوانه همه آنهاست	توسعه دانش و تسلیحات همراه با ایمان و پشتوانه مردمی زمینه ساز پیروزی است.
۱۹	۰۳/۱۲/۱۳۹۵ بیانات در ششمین کنفرانس بین‌المللی حمایت از انتفاضه فلسطین مقاومت اسلامی	مقاومت، این روزها با توطئه‌ی دیگری نیز دست به گریبان است و آن تلاش دوست‌نمایانی است که میکوشند مقاومت و انتفاضه‌ی مردم فلسطین را از مسیر خود منحرف ساخته و آن را هزینه‌ی معاملات سرّی خود با دشمنان ملت فلسطین بنمایند. مقاومت هوشمندتر از آن است که در این دام فروافتد؛ بویژه آنکه ملت فلسطین رهبر حقیقی مبارزات و مقاومت است و تجارب گذشته نشان میدهد که این ملت با درک دقیق از شرایط، مانع از این‌گونه انحرافات میشود و اگر خدای ناکرده، جریانی از جریان‌های مقاومت در این دام فروافتد، این ملت همچون گذشته میتواند نیاز خود را بازتولید کند. اگر گروهی پرچم مقاومت را بر زمین بگذارد، یقیناً گروهی دیگر از دل ملت فلسطین برمی‌آید و آن پرچم را در دست خواهد گرفت	مردمی شدن مبارزه و منحرف نشدن انتفاضه زمینه توسعه مقاومت است.
۲۰	۲۷/۰۴/۱۳۹۴ <u>بیانات در دیدار مسئولان نظام و سفرای کشورهای اسلامی مقاومت اسلامی</u>	ملت‌ها در مقابل رژیم صهیونیستی مقاومت کردند یعنی تسلیم نشدند این نکته را توجه کنید! در طول ده‌ها سالی که رژیم صهیونیستی با پشتیبانی و کمک انگلیس و بعد هم آمریکا، در این منطقه، مرتب روزبه‌روز بر قدرت مادی خود افزود، ملت‌ها در این زمینه دنبال دولتها نرفتند. و خوب، این برای دولت‌های وابسته‌ی به آمریکا و رفیق و هم‌کاسه‌ی با رژیم صهیونیستی، چیز سنگینی بود. فکر کردند	تسلیم ناپذیری و جلوگیری از انحراف جاده مقاومت عامل توسعه و تقویت است.

جدول ۳. تبدیل نقل قول به مضامین پایه؛ (تحلیل مضمونی بیانات رهبر انقلاب)

ردیف	شناسه متن	نقل و قول مستقیم (برداشت از متن اصلی)	مضمون پایه‌ایی
		این را باید خراب کنند و ملت‌ها را باید از صهیونیسم منصرف کنند. چه کار کردند؟ این جنگهای داخلی را راه انداختند؛ این جنگهای سنی و شیعه، این سازمانهای جنایت‌کاری از قبیل القاعده و داعش و امثال این‌ها، ساخته و پرداخته شدند برای اینکه ماها را به جان هم بیندازند و ملت‌ها را در مقابل هم قرار بدهند. این هم دست متجاوز و خائن آنها است	
۲۱	۰۱/۰۱/۱۳۸۸ پیام نوروزی رهبر انقلاب به مناسبت آغاز سال ۱۳۸۸	از جمله‌ی مسائل مهم جهان و منطقه در سالی که گذشت، مسئله‌ی حمله‌ی رژیم صهیونیستی به غزه بود، که همه‌ی چشمهای جهانیان را به خودش معطوف کرد. عده‌ای از این نظرگاه به مسئله نگاه کردند که با مقاومت اسلامی و با مسئله‌ی فلسطین، دارای عناد و کینه‌ی دیرین بودند- که عمده‌تاً سیاستمداران بسیاری از کشورهای غربی از این جمله بودند - عده‌ای هم با نگاه طرفدارانه‌ی از ملت مظلوم فلسطین و مردم غزه به مسئله نگاه کردند. اما نتایجی که در این حمله‌ی ناجوانمردانه و ظالمانه مترتب شد، برای همه‌ی دنیا بهت‌آور بود. بیست و دو روز مردم بی‌دفاع غزه مقاومت کردند و رژیم صهیونیستی بیست و دو روز با تمام قوا به این مردم حمله کرد و پایان این ماجرا با ناکامی رژیم صهیونیست همراه بود؛ این برای مردم دنیا یک تجربه‌ی بسیار مهمی است در زمینه‌ی امکان مقاومت ملت‌ها در مقابل زورگویی و ستمگری ستمگران و زورگویان	مقاومت و ایستادگی در برابر تجاوز و زیاده خواهی قدرت مضاعف و نصرت الهی را به همراه دارد.
۲۲	مراسم دانش‌آموختگی	... تسلیم شدن به مراتب بیشتر از هزینه مقاومت و ایستادگی است و فایده و دستاوردهای ایستادگی	هزینه تسلیم و سازش بیشتر و سنگین تر از

جدول ۳. تبدیل نقل قول به مضامین پایه؛ (تحلیل مضمونی بیانات رهبر انقلاب)

ردیف	شناسه متن	نقل و قول مستقیم (برداشت از متن اصلی)	مضمون پایه‌ای
	دانشجویان دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین (ع) ۹ / تیر / ۱۳۹۷	صدها برابر بیشتر از هزینه‌های تسلیم شدن است. تسلیم شدن در برابر دشمن عنود و لجوج نتیجه‌ای جز لگدمال و بی هویت شدن نخواهد داشت. رهبر انقلاب اسلامی به یک قانون تخلف‌ناپذیر الهی اشاره کردند و گفتند: اگر سست نشوید و با دشمن سازش نکنید، خداوند متعال در مقابل این صبر و مجاهدت، کم نخواهد گذاشت و پاداش آن را به‌طور کامل خواهد داد	مقاومت است.

شماره ۴: تبدیل مضمون پایه‌ای به مضامین سازمان‌دهنده و فراگیر؛ تبدیل مضامین کدگذاری شده به مضامین فراگیر (نگارنده)

ردیف	مضامین پایه‌ای	مضامین سازمان‌دهنده	مضامین فراگیر
۱	مساجد پایگاه فرهنگی اسلام و هسته مقاومت است.	ایمان و انس با قرآن در اجتماع	معنویت‌گرایی و تکلیف محوری
۲	ایمان، خودسازی و بصیرت عامل درونی و عملی برای نجات مسلمین است.	تکلیف‌گرایی نه نتیجه‌گرایی	
۳	عزم و اراده جدی با نصرت الهی همراه است.	عزم و اراده جدی در راستای عزت	
۴	جهاد در راه خدا ضامن عزت ملت و بقا امت اسلامی است.	تعالی خواهی فرا مادی	
۵	دوری از قرآن و اسلام ناب عامل گمراهی، ضلالت و انحطاط است.	باور به فرهنگ و هویت اسلامی	
۶	وحدت مسلمین یک وظیفه و تکلیف است.	آگاهی سیاسی و انسجام دینی	وحدت مسلمین و همگرایی جهان‌اسلام
۷	لازمه وحدت و بقا آن مرز دینی به جای مرز جغرافیایی و سرزمینی است.	مقابله با توطئه و تکفیر	
۸	تقریب مذاهب و پایه‌گذاری دیپلماسی وحدت عامل مقابله با استکبار است.	امت‌گرایی و داراسلام	
۹	مردمی بودن مقاومت و آمادگی همه جانبه از الزامات پیرزی است.	بیداری اسلامی	
۱۰	حریم امنیتی و دفاعی غیر قابل مذاکره و معامله است.	تقریب مذاهب	

شماره ۴: تبدیل مضمون پایه‌ای به مضامین سازمان‌دهنده و فراگیر؛ تبدیل مضامین کدگذاری شده به مضامین فراگیر (نگارنده)

ردیف	مضامین پایه‌ای	مضامین سازمان‌دهنده	مضامین فراگیر
۱۱	توسعه و ارتقا تسلیحات نظامی مقاومت متأثر از انقلاب اسلامی است.	خود اتکایی؛ واجب بودن اقتدار نظامی و توان بازدارندگی	مضامین فراگیر
۱۲	اتکا به دانش بومی پیشرفت تسلیحاتی را به همراه داشته است.		
۱۳	تقویت بنیه دفاعی از جمله امکانات و نیروی انسانی از الزامات است.	مقابله با جنگ نامتقارن و تهدیدات نرم	تقویت بنیه و دانش نظامی - دفاعی
۱۴	بسیج مردمی «حشد الشعبی» و خودسازی عامل هزیمت دشمن است.		
۱۵	موفقیت غزه نمونه عینی پیروزی اراده جدی و آمادگی مردمی است.	آمادگی همه جانبه؛ پیشرفت تسلیحات نظامی و ارتقا دانش دفاعی	
۱۶	دستیابی به قدرت نظامی از اولویت درجه اول هر کشور است.		
۱۷	صبر و ایثار و جهاد عامل توانمندی و موفقیت است.	اخلاص، صبر و ایثار و شهادت طلبی	
۱۸	تسلیحات همراه با ایمان و پشتوانه مردمی زمینه‌ساز پیروزی است.		
۱۹	مردمی شدن مبارزه و منحرف نشدن انتفاضه زمینه توسعه مقاومت است.	مردمی شدن مقاومت اسلامی	توسعه، تقویت و تجهیز «تسلیح» محور مقاومت
۲۰	تسلیم ناپذیری و منحرف نشدن محور مقاومت عامل توسعه و تقویت است.		
۲۱	استقامت در برابر تجاوز و زیاده‌خواهی قوام بخش است.	تحقق وعده الهی با ایستادگی و استقامت	
۲۲	هزینه تسلیم و سازش بیشتر و سنگین‌تر از مقاومت است.		

انجام مراحل تحلیل مضمون و ارائه یافته‌ها

تبدیل مضامین و استخراج مضامین سازمان‌دهنده: بررسی و تبدیل متن و نقل قول مضامین پایه‌ای استخراج شدند. حاصل مضامین پایه انتخاب ۲۲ نمونه از نقل قول مستقیم بیانات

رهبری از میان تعداد زیاد و مختلفی از مباحث درباره مقاومت بود، که با تبدیل مضامین پایه به مضامین سازمان‌دهنده یک دسته‌بندی منسجم درباره مقاومت بدست آمد.

تبدیل مضامین سازمان‌دهنده به مضمون فراگیر: در این مرحله از میان مضامین سازمان‌دهنده متعدد باید به یک مضامین انتزاعی و عینی دست پیدا کرد. در این مرحله مضامین اصلی از دل مضامین سازمان‌دهنده به چند مولفه اصلی می‌رسد که باید توصیف شوند.

استخراج و توصیف شبکه مضامین: با بررسی و استخراج مضامین فراگیر، مقاله حاضر به چهار مضمون فراگیر دست یافت که هر یک از مضمون توصیف خواهند شد.

معنویت‌گرایی و تکلیف محوری: مضمون مبتنی بر معنویت‌گرایی و تکلیف‌گرا بودن از مهم‌ترین شبکه مضمون اندیشه رهبری انقلاب اسلامی است. توجه به قرآن و اسلام اصیل همواره باید بر اساس تکلیف دینی و الهی عمل شود. این مضمون دارای اولویت اول شبکه مضمونی است که با تکیه بر آن ابتکار عمل به دست مقاومت اسلامی خواهد افتاد. در صحنه نبرد گروهی پیروز هست که ابتکار عمل را بدست بگیرد؛ در واقع تا زمانی که باور و عقیده غالب نشده و پیروز نشود پیروزی واقعی محقق نخواهد شد.

وحدت مسلمین و همگرایی جهان اسلام: وحدت بین مسلمانان و همگرایی کشورهای اسلامی از مضامین مستخرج از بیانات رهبری بوده است. این موضوع دارای اهمیت است، از زمینه‌های تشکیل امت واحده اسلامی در مقدمه قانون اساسی؛ عالی‌ترین سند کشور نیز گنجانیده شده است: «قانون اساسی با توجه به محتوای اسلامی انقلاب ایران که حرکتی برای پیروزی تمامی مستضعفین بر مستکبرین بود زمینه تداوم این انقلاب را در داخل و خارج کشور فراهم می‌کند؛ به ویژه در گسترش روابط بین‌المللی، با دیگر جنبش‌های اسلامی و مردمی می‌کوشد تا راه تشکیل امت واحد جهانی را هموار کند (إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاعْبُدُونِ) و استمرار مبارزه در نجات ملل محروم و تحت ستم در تمامی جهان قوام یابد» (قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۷۵).

تقویت بنیه و دانش نظامی - دفاعی: مبتنی بر مضامین استخراج شده از بیانات رهبری، وظیفه اصلی نیروهای مسلح، آمادگی همه‌جانبه و تقویت بنیه دفاعی است، بنابراین باید توان عملیاتی و نظامی و انگیزه‌های معنوی این نیروها روز به روز تقویت شود. ارتقاء دانش کیفی

نیروهای مسلح امری ضروری بوده و روزآمدی تسلیحات از موضوعات مهم در این زمینه است. بنابراین مقاومت و مبارزه میزان موفقیت در مذاکره و گفتگو را مشخص می‌کند. در حقیقت بعد شکست طرف مقابل باید به مذاکره نشست که تنها در سایه قدرت دفاعی دست یافتنی است.

توسعه، تقویت و تجهیز «تسلیح» محور مقاومت: از دیگر مضامین فراگیر و اصلی در اندیشه رهبری وجود دارد توسعه و تقویت محور مقاومت است که محور مقاومت منطقه راهبردی جمهوری اسلامی ایران به شمار می‌رود، تاثیر گفتمان انقلاب اسلامی در محور مقاومت سبب تقویت امنیت ملی خواهد شد. لذا تاثیر در این منطقه راهبردی باعث ثبات، امنیت در منطقه شده و تهدیدات علیه انقلاب اسلامی و محور مقاومت خنثی خواهد شد. و همواره تجهیز و گسترش محور مقاومت مورد توجه رهبری بوده و در برخی موارد توصیه به تسلیح کرانه باختری برای مقاومت اسلامی شده است؛ به این دلیل که موفقیت محور مقاومت را به همراه دارد و زمینه ساز بحران برای رژیم صهیونیستی خواهد شد.

شکل ۱: شبکه مضمونی مقاومت اسلامی در اندیشه مقام معظم رهبری

نتیجه گیری

نتایج تحلیل مضمون مقاومت مبتنی بر اندیشه مقام معظم رهبری و بر اساس فراوانی کدها نشان داد؛ الگوی مقاومت اسلامی مشتمل بر چهار بعد یا حیطة و ۲۲ مولفه است. بعد معنویت گرایشی و تکلیف محوری در برگیرنده پنج مولفه شامل ایمان و انس با قرآن در اجتماع، تکلیف گرایشی به جای نتیجه گرایشی، عزم و اراده جدی در راستای عزت مندی، تعالی خواهی فرامادی، باور به

فرهنگ و هویت اسلامی؛ بعد وحدت مسلمین و همگرایی جهان اسلام در برگیرنده آگاهی سیاسی و انسجام دینی، مقابله با توطئه و تکفیر، امت‌گرایی و دارالسلام، بیداری اسلامی، تقریب مذاهب؛ بعد تقویت بنیه و دانش دفاعی - نظامی در برگیرنده سه مولفه خود اتکایی و واجب بودن اقتدار نظامی و توان بازدارندگی، مقابله با جنگ نامتقارن و تهدیدات نرم، آمادگی همه جانبه؛ پیشرفت تسلیحات نظامی و ارتقا دانش دفاعی؛ بعد توسعه، تقویت و تجهیز «تسلیح» محور مقاومت در برگیرنده سه مولفه اخلاص، صبر و ایثار و شهادت طلبی، مردمی شدن مقاومت اسلامی، تحقق وعده الهی با ایستادگی و استقامت در این مقاله بر اساس روش تحلیل مضمون شناسایی و تایید شدند.

پیشنهاها

- با توجه به اینکه مقاومت اسلامی از مباحث مهم در جهان اسلام بوده و مقاومت در اسلام پیچیدگی خاص دارد، پیشنهاد می‌شود در زمینه ماهیت و زمینه‌های مقاومت در هر محیط جغرافیایی متناسب با فرهنگ بومی و سرزمینی پژوهش مستقل صورت گیرد.
- الگوی مقاومت اسلامی بر اساس اندیشه رهبر انقلاب اسلامی بر اساس تحلیل مضامین بحث و بررسی شد، پیشنهاد می‌شود اندیشه رهبران نهضتی به صورت مستقل و بصورت تحلیل مقایسه‌ای بررسی و تحقیق شود.
- مقاومت اسلامی در انقلاب اسلامی به عنوان ابعاد و مؤلفه‌های آن مطرح و بحث شد، توصیه می‌شود با پژوهش‌های گسترده‌تری مبتنی بر روش‌های مختلف بررسی شود تا بتوان به یافته‌های تکمیلی و کامل‌تری دسترسی یافت.
- شناخت عوامل مؤثر در الگوی مقاومت اسلامی که از شبکه مضامین بدست آمده از ضرورت‌هایی است که به ایجاد و تقویت سرمایه‌های معنوی، فرهنگ معنوی کمک کرده و دستاوردهایی دارد. پیشنهاد می‌شود در بررسی‌های بعدی با بهره‌گیری از یافته‌های به دست آمده در این پژوهش و بهره‌گیری از سایر روش‌های نوین پژوهشی، جنبه‌های مدل با دیگر جوامع آماری، پژوهش و بررسی شود.

فهرست منابع

- قرآن کریم.
- بیانات مقام معظم رهبری (۱۳۶۸-۱۳۹۷).
- آجرلو، حسین، هنده امام موسی صدر برای آزادی فلسطین، مطالعات راهبردی جهان اسلام بهار ۱۳۹۴ - شماره ۶۱ (۲۰ صفحه - از ۱۰۷ تا ۱۲۶).
- استراس، آنسلم و کوربین جولیت (۱۳۸۷)، اصول روش تحقیق کیفی نظریه‌مبنایی، مترجم بیوک محمدی، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- پارسه، رضا و مهدی مطهر نیا (۱۳۹۳)، اثر گذاری در محور ایران، سوریه و حزب الله بر منافع آمریکا در خاورمیانه، فصلنامه سیاست دفاعی، شماره ۸۶، پاییز، صفحات ۱۰۷-۱۳۸.
- پوستین چی، زهره (۱۳۹۱)، انقلاب اسلامی ایران و برسازی هنجار سیاسی مقاومت در روابط بین الملل، فصلنامه آفاق و امنیت، سال پنجم، شماره ۱۶، پاییز، صفحات ۴۹-۷۶.
- حبیبی، محمدحسن، نسبت سنجی هزینه‌های مقاومت و تسلیم ملت‌ها در مقابل نظام سلطه، اندیشه‌نامه ولایت پاییز و زمستان ۱۳۹۷ - شماره ۸ (۲۸ صفحه - از ۵ تا ۳۲)
- خمینی، سید روح الله (۱۳۷۸)، صحیفه نور، تهران، موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.
- درخشه، جلال، اصغر افتخاری و محسن ردادی (۱۳۹۴)، تحلیل مضمونی اعتماد در اندیشه آیت‌الله خامنه‌ای، فصلنامه جستارهای سیاسی معاصر، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، سال ششم، شماره سوم، پاییز، صفحات ۵۳-۷۲.
- شیرازی، ابوالحسن و رضا پارسه (۱۳۹۳) ف ائتلاف سه گانه ایران، سوریه و حزب الله تاثیر ان بر منافع آمریکا در خاورمیانه، فصلنامه سیاست جهانی، دوره سوم، شماره اولف بهار، صفحات ۷۳-۱۱۴.
- علیدادی، شهربانو (۱۳۹۰)، انقلاب ایران و ژئوکالچر مقاومت در سیاست بین الملل، فصلنامه سیاست، شماره ۲۰، زمستان، صفحات ۱۷۵-۱۹۲.
- قاسمی، بهزاد، مقایسه تطبیقی - تاریخی جنبش‌های انقلابی و گروه‌های افراط‌گرا در تطورات تاریخ اسلام و مسیحیت معرفت مرداد ۱۳۹۸ - شماره ۲۶۰ صفحه - از ۲۱ تا ۳۲.
- قاضی میر سعید، علیرضا و دیگران (۱۳۹۶)، تحلیل مضمون ساخت درون قدرت نیروهای مسلح برای جنگ‌های آینده از منظر فرماندهی کل قوا، فصلنامه مدیریت نظامی، سال ۱۷، شماره ۴، زمستان، صفحات ۷۷-۱۰۰.
- قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۷۵)، تهران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.
- مارشال، کاترین و راسمن گرچنب (۱۳۹۰) ف روش تحقیق کیفی، مترج علی پارسائیان، محمد اعرابی، تهران: پژوهش‌های فرهنگی.
- محمدی قراسویی، محمد (۱۳۹۶)، مقاومت اسلامی، تهران: الوقت اندیشه سازان نور alwaght.com

مکارم شیرازی، ناصر و جمعی از همکاران (۱۳۵۳)، تفسیر نمونه؛ تفسیر و بررسی تازه درباره قرآن مجید، ۲۷ جلد، تهران: دارالکتب الاسلامیه.

منصوریان، یزدان (۱۳۸۶)، گراند تئوری چیست و چه کاربردی دارد، مجموعه مقالات همایش اطلاعات و جامعه اطلاعاتی، اصفهان: دانشگاه اصفهان.

میرقادری، کیانی (۱۳۹۱)، بن مایه های ادبیات مقاومت در قرآن، دوره اول، شماره اول، تابستان.

وزیریان، امیرحسین، ارزیابی نقش محور مقاومت در بازدارندگی ناهمطراز ج.ا.ایران در برابر سیاست مهار آمریکا، راهبرد دفاعی تابستان ۱۴۰۰ - شماره ۷۴، از ۸۷ تا ۱۱۴)

Attride-Stirling, J. (2001). Thematic Networks: An Analytic Tool for Qualitative Research. *Qualitative Research*, 1(3), 385-405.

King, C. Horrocks, 2010. *Interviews in qualitative research*, London: Sage Publications Ltd.

B Miles, A. M Huberman, 1994. *Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook*, Canada: Thousand Oaks.

Braun, V. & Clarke, V. ,2006. Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, Vol. 3, No.2, pp. 77-101.

